Година IV. Timişoara, (Темишвар) 1. марта 1924. Бр. 7.

ГЛАСНИК

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. 10. и 20. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

Брдј 74. Е. В. из 1924.

Подручним органима.

Свети Арх. Синод срп. прав. цркве одлуком својом од 11 24. марта 1923. бр. 874., 921/361. зап. 1923. одобрио је, да се „Катихезе за̂ први и други разред основних школа" од Владимира Дакића с. п. п. у Панчеву могу препоручити вероучитељима као руководство при предавању веронауке у основ. школама.

Исте Катихезе сада су дате у штампу. Изнеће од прилике 10 табака а стаће највише 15 дин.

Подручном свештенству и учитељству врло ће добро доћи ова књига с тога се иста најтоплије препоручује за набавку. Исто тако и за школске књижнице. Сви они, који ју желе имати, нека пријаве то овамо у року од 10 дана.

У Темишвару, 1/14. фебр. 1924.

Стефан
архим. еписк. викар.

Број 78. Е. В. из 1924.

Подручним органима.

Изишла је из штампе у 2., знатно измењеном и допуњеном издању књига

Јеванђелије по Матеју
Превод и Тумачење овог Јеванђелија
од Дра Димитрија Стефановића
протојереја и професора богословског факултета
београдског универзитета.

Књига је намењена српским православним богословима, свештенству, које ће у овој књизи наћи обилне грађе за разне проповеди и поуке вернима, а и сваком другом православном хришћанину, чија би прва и најпреча дужност била, да чита и разуме Св. Писмо, да се стално храни речју Божјом, која се налази у овој књизи над књигама, којој имамо да благодаримо за све добро и племенито у нама и у свету . . . .

Нарочиту вредност даје овој књизи то, што се автор при тумачењу јеванђелија стално осврtao на мишљења и тумачења модерних тумача Библије.

Књига износи $11^1/_2$ штампаних табака, а цена јој је 30 динара, поштарина 3 динара.

Набавка ове књиге најтоплије се препоручује Наслову с тим, да се цена књиге са поштарином, свега 80 леја може положити у епарх. писарници, која ће књиге наручиоцима и послати за најкраће време.

У Темишвару, 3/16. фебр. 1924.

Стефан
архим. еписк. викар.

Извештај о раду Епарх. Управе.

Рад седнице Епарх. Адм. Одбора темишварског од 8/21. дец. 1923. год.

(Наставак.)

Узет је на знање извештај ц. о. у Срп. Пардању у ствари бојадисања црк. ограде, па је ц. о. упућена, да у будуће за сваку већу оправку претходно одавде одобрење исходи. — Позвата је ц. о. у Нађлаку, да поднесе извештај о набавци црк. звона. — Одобрен је закључак ц. о. у Нађлаку у ствари продаје 1 ланца ц. о. земље која се налази у Мађарској. — Позвата је ц. о. у Станчеву, да своје зграде од пожара осигура. — Упућен је Љубомир Голуб епарх. рачуноревизор, да изађе у Печку и пријаве против там. председника Мл. Ракића испита. — Узет је на знање извештај ц. о. у Парцу у ствари отклањања мана констатованих приликом ревизије. — Узет је на знање извештај протонамесника Душана Гајића заменика окр. протопрезвитера темишварског о кан. визитацијама у црк. општинама, па су на основу констатованих мана издата ц. о. потребна упутства. — Позвата је ц. о. у Иванди, да поднесе поново закључак о избору $^1/_3$ скупштинара. — Позвата је ц. о. у Нађлаку, да поднесе склопљене уговоре са Стеваном Которачем у ствари издатог салаша на там. парох. сесији. — Узет је на знање извештај ц. о. у Сараволи, да су рачуни од 1921. год. на одобрење поднети. — Умољено је поджупанијско звање у Темишвару, да овршним путем од дужника означених у исказу ц. о. у Краљевцу дуг убере и ц. о. новац

преда. — Поднета је молба ц. о. у Срп. Св. Петру у сврху получења овогодишње закупнине од там. залишне сесије Вел. Упр. Савету на надлежно решавање. — Узет је на знање извештај ц. о. у Станчеву, да је там. парох. стан испражњен и у ред доведен. — Позвата је ц. о. у Д. Љупкови, да поднесе прорачун оправке и бојадисања црк. ограде. — Позват је јереј Ж. Негованови́ћ а.п. у В. Св. Миклушу, да поднесе извештај о полагању сесионалне закупнине у ц. о. благајну. — Позвате су ц. о. у Толвадији, Д. Љупкови и Гаду, да своме свештенику повишицу свешт. плате исплате. — Позвата је ц. о. у Нађлаку, да решењу у ствари изјашњења на пријаву Живе Марјановића и др. против Петра Миросављева и Јоце Пекурара удовољи. — Позвата је ц. о. у Вел. Св. Миклушу, да решењу у ствари поднашања уговора о оправци там. црк. торња удовољи. — Узет је на знање избор 4 скупштинара ц. о. у Араду. — Позвата је ц. о. у Златици, да решењу у ствари поднашања прорачуна оправке парох. дома, дозволе држ. мерника и ознаке извора из којих мисли трошкове око те оправке подмирити, удовољи. — Позвата је ц. о. у Араду, да решењу у ствари поднашања прорачуна оправке учитељског стана удовољи. — Позвата је ц. о. у Белобрешци, да поднесе извештај о обвезницама аустро-угарског ратног зајма. — Позвата је овоепарх. благајна, да поднесе извештај о исплати порезе на залишну парох. сесију у Срп. Чанаду. — Узет је на знање закључак ц. о. у Петровом Селу о повишењу плате там. школ. послужитељу. — Позват је јмн. Дамаскин Борјановић а. п. у Ст. Молдави, да решењу у ствари поднашања извештаја о рест. порези на там. парох. сесији за 1918. и 1919. год. удовољи. — Упућен је јереј Урош Јовановић парох у Дињашу, да молбу у ствари измене неких парцела там. парох. сесије са парцелама залишне сесије поднесе Вел. Упр. Савету на надлежност. — Одобрен је закључак ц. о. у Соколовцу у ствари избора $^{2}/_{3}$ скупштинара. — Одобрен је закључак ц. о. у Немету у ствари уређења перовођске и рачуновођске плате. — Одобрена је начелно ц. о. у Иванди набавка црк. звона па је иста позвата да испита вредност звона и разрез сачини те на одобрење поднесе. — Одобрено је ц. општинама, да ставку за непредвиђене трошкове могу према своме промету од 100—1000 леја повисити.

(Наставиће се.)

Неслужбени део.

СВЕТИ САВА.

Две су нарочите дечије радости преко године, једна је „Врбица", а друга је „Свети Сава". Код прве иде се у сусрет к п о б е д и над смрћу, а код друге примамо потстрек за п о б е д у свести.

О врбици носимо гранчице и кличемо Исусу „Осана" као победиоцу; а о Св. Сави идемо у школу, да се причестимо искром пепела спаљенога тела Св. Саве, те да нас та причест учврсти у нашој српској с в е с т и.

Како је лепо и мило погледати оне мале свечаре, који се журе да своју школу што лепше иските и припреме, за дочек свештеника, који ће доћи са учитељима и народом, да им освети просветни дом — ђачко збиралиште и призове у молитви помоћ Св. Духа, да им усади у малена срдашца искру пепела Св. Саве, која ће одржавати у животу и снажити њихову српску с в е с т.

Па и родитељи дечји, журе се у св. храм и школу, да и они учествују у радости својих малих свечара, те да им се понове успомене на минуло доба — детињство њихово и да, из поучних говора и декламација, добију потстрек на праву дужност своју. Да се из живота Св. Саве поткрепе не само у вери, него и у љубави према свему, што је с р п с к о, па да стеку н а д у, да ће и њихова деца сачувати најсветији аманет: ј е з и к и в е р у; те да се тако неће моћи испунити речи песникове: „Ту је било Срба, ал их сада нема!"

А ти „Српска Мајко!" која прва отвараш, а последња затвараш школу чеда твога, буди на опрези, као немирна савест, а хитра као сунчани зрак, па продри у сваки кутак душе чеда твога и лечи плесан у клици! Буди чврста и непоколебима, као она стена, коју шибају хладни ветрови и запљускују муљави вали, па ће твоје сунце синути, из очуваног срца чеда твога, које ће да заблиста у потпуном сјају као: **„победа!"**

У Вел. Св. Миклушу, 11. фебр. 1924.

Јелена Теодоровићева,
срп. нар. учитељица.

СТЕВАН АЛЕКСИЋ.

(Наставак.)

Проведе ме по атељеу и покаже ми подоста слика, за целу једну изложбу. Црк. слике и жанери, а има међу њима и пејсажа и портрета. Једно платно од више квадратних метара представља Голготу. Христос виси на крсту међу два разбојника. Сам Христос гледа горе на небо, разбојници, војници и људи на гори сви су уплашени, стрепе, јер је сунце страшним мраком потамнело и са неба се само један сјајни зрак спушта право на лице Распетога. Погледавши на слику човек се чисто згрози и осећа онај ужас, који је спопао масу на Голготи, када је видела то чудо.

— Ако је при распећу Христовом свод небесни у истини потамнео, то је морало страшно бити. Ја овако замишљам тај призор. У исто доба се поцепала завеса јерусалимског храма на двоје. Када сам слику сликао, увек сам мислио да душевно чујем цепање завесе на двоје.

У два сата по подне сам дошао код уметника. Кад сам се опет на улици нашао, било је 6 сати увече. Нисам ни приметио, како је пролетело време. При праштању умолим га, да донесе једном та многа уметничка блага у Темишвар и да приреди изложбу. Одмахне руком и рече:

— Немам ја за то времена, имам много да сликам.

— Зар тако много поруџбина имате?

— Поруџбина? То слабо има. А и не тражим их. Али много је мисли у мени и те све треба насликати. А живот је кратак, мени је пак већ 50 година.

Три човека стоје на вратима, што воде на улицу. Поздрављају Алексића.

— Моји најновији модели — рече.

Исприча још са неколико речи, да је врло тешко доћи до модела. Паори неће да дођу да се дају за новац сликати. Морају се најмити надничари и надничарке, који исто толико добију на дан као кад би у пољу радили. Али за дан-два обично побегну, јер више воле да копају и косе, него да беспослено седе или непомично стоје.

Још је најбоље било онда — завршио је речи своје Алексић — када је оскудица била у дувану. Онда сам за паклић дувана могао најбоље моделе да добијем. А пријатељи и доброжељатели моји старали су се, да стално имам дувана.

Праштао сам се од уметника и мислио сам на то, како ће некад скупљачи уметничких ствари лакомо цуњати творевине овога скромнога уметника, који се повукао у тишину.

(Свршиће се.)

Писма Српкињи Ј. П.

45.

Господе Боже, на какве све начине не клеветају зли људи! Сад нам потајно или отворено подмећу мане, од којих смо потпуно слободни, другом приликом увеличавају слабости и погрешке наше, градећи балван од труна. Данас још само сумњиче поштење својих ближњих, сутра већ атакирају на исто. Овај ти хрђаво тумачи добра дела и поштене намере, други те опада и због најбољих својстава твојих. Кад се у неком друштву поведе разговор о теби па се деси да те ко хвали, клеветници и ако знају заслуге твоје, прећуте их или се тек онако хладно да не рекнемо „преко рамена“ или иронично придруже хвали или дају израза некој сумњи или као што фини клеветници раде, подвуку се под маску неког благовољења и кротости, да би ти тим више нахудили. Такви се обично придруже онима, који те хвале или те чак почну и сами хвалити, ну после неколико похвалних речи долази оно „али“. „Знате добра је то жена или девојка, побожна је и вредна, али . . . . има и она извесне погрешке, ну човек неће да јој шкоди . . . . могао бих о њој много што шта приповедати . . . . али ја не волим ни о коме ружно говорити“. Тако зборе клеветници ове врсте па онда одједаред прекину говор свој и тиме више шкоде него да су све исказали, јер овако слушаоцима остаје широко поље, да мисле што год хоће, што год им је по вољи.

Клеветање је тим страшније, што је већег поштовања достојна особа, коју клеветамо, што је тежи подметнути грех и што је јача зла немара да шкодимо. Нарочито су за осуду са неваљалства свога они несавесни клеветници, који још ни служење олтара Божјег не штеде. Дакако да такви слабо водећи бригу о науци Христовој или сматрајући ову за по све излишну и непотребну не знају или неће да знају за оне речи Спаситељеве, упућене апостолима: „Ко вас слуша, мене слуша, и ко се вас одриче, мене се одриче; а ко се мене одриче, одриче се онога, који је мене послао. (Лука 10., 16.) Казивања таквих људи обично су бесрамне лажи а служе и вери на штету и душама на пропаст.

Далеко нека је од нас овај страшан грех; он не приличи ни Хришћанину ни човеку. Јер клеветник је гори и немилостивији и од дивље звери. Звер неће да пождере оне, који њезиној багри припадају, изузев курјака, за кога веле да хоће и курјака да поједе кад је гладан. Клеветник је надмашио звер, јер је кадар да пождере и сабрата свога и гори је у томе и од курјака, јер док овај само свеже месо једе, бесрамни клеветник глође и лешину ближњега свога, која је већ у распадању, јер од злог језика његовог као што често виђамо, нису поштеђени ни живи ни мртви.

Не будимо вуци или још и од њих немилосрднији. Не налазимо уживања у томе, да нашем ближњем шкодимо. Избегавајмо и клевету и клеветника да не би, радо их слушајући, постали учесници у греху његовом. Напротив, устајмо у одбрану оклеветаних. Тиме ћемо извршити заповест љубави хришћанске и иставићемо лепу сведоџбу о племенитости душе наше.

Чини и ти тако! Али ако већ у напред видиш, да одбрана твоја неће имати успеха него напротив да ће бити уље на ватру, онда је најбоље да ћутиш и то са врло озбиљним лицем, које најзад мора да ућутка и клеветника.

Здраво! **Јеромонах Софронije.**

КРАЉЕВИЋ МАРКО.

(Наставак.)

ДРУГИ ДЕО.

Отац и син. Мајка Јевросима.

А.

У часопису „Карацић“ за 1899. забележено је овакво предање из Врања:

У старо време био је у Врању некакав механџија добра срца, па давао народу јела и пића на вересију. Дајући тако, осиромаши сасвим а

муштерије никако и не помишљају на плаћање. Чује за то Краљевић Марко, па нареди да се сви дужници искупе, а он узме топуз на крило а тевтере од вересије преда се, па стане пуштати једног по једног дужника. Чим ко уђе, Марко ће рећи: Ти си дужан томе и томе 20 гроша; а муштерија одмах одреши кесу и додаје: није 20 но 30 гроша. И тако Марко повади више но што је вересија износила.

— „Без силу нема ништа — заврши онај што ово причаше.

У збирци Ст. Мијатовића има ово предање из Левча:

Неки сељак ручао код ханџије два кувана јајета и парче хлеба, па није имао да плати. Ханџија га чекао за дуг пуних десет година, па кад му сељак ни дотле не плати, оде на тужбу код Краља Марка:

— Честити краљу, снаго и славо наша! Ево дошао сам код тебе на жалбу. Један сељак из мога места пре десет година појео ми два кувана јајета и парче хлеба, па ми још није платио. Оштетио ме много, оглобио тешко. Јер, честити краљу, славо и снаго наша, од та два јајета добио би две кокошке; оне би носиле јаја, па би разлегле и излегле пилиће; ти би пилићи порасли, носили такође јаја, разлегли се и излегли пилиће ... Рачунао сам нешто с мојом женом, па сам израчунао, да бих за десет година добио од та два јајета десет товара блага — толико би се узело за јаја и кокошке. Молим те, честити краљу, да ми овај дуг наплатиш од сељака.

Марко је лепо саслушао ханџију, обећао му помоћ и отпустио га. Затим је позвао све своје дворане и велике старешине, испричао им целу ствар и питао за мишљење.

— Ми мислимо да је ханџија у праву и да сељак треба да му плати тај дуг, — одговоре старешине и дворани.

— Добро, господо, нека тако буде како ви кажете. Осим тога имам да вам кажем, да моја њива има да се засеје; него ми за сутра спремите шеницу за сејање, али је прво прокувајте у врелој води, — рекне им Марко. Старешине стану се погледати и снебивати, па ће најпосле један од њих рећи:

— Ама, ми ћемо све то урадити како ти кажеш, али како ће нићи кувана шеница?

— Нићи ће онако исто као што се може излећи пиле из куваног јајета, — одговори Марко.

Старешине одустану од осуде, а тако после и ханџија.

У истој збирци има предање „Марко и Св. Петар из Обрежа (Срез Темнићски):

Путовао Марко са Светим Петром, па на путу наиђу на губава човека, који се био сав у ране претворио. Грозно је и жалосно било да га човек погледа како се јадан мучи и злопати.

— Излечи га Светитељу! — рекне Марко Св. Петру.

— Нећу; на њему треба свет да види казну Божју, па да се боји Бога, — одговори Св. Петар.

— Ако ти нећеш, онда ћу ја, — рече Марко, измахну сабљом, па губавцу одсече главу.

— Хај, шта то уради, грешниче?! — узвикне Св. Петар.

— Скинуо сам га са мука: боља је лепа смрт, но мучан живот, — одговори Марко Св. Петру, и пођу даље.

Из исте је збирке и предање „Марко као судија“ из Медвеђе (у Ресави) — позајмљено из приповедака о Соломуну:

Водио се спор између две мајке око детета. Једна је мајка тврдила да је њено дете које се нашло у оне друге. А та је друга доказивала да је дете њено и да га је она родила. Тако дођу у Прилеп на тужбу код Краљевића Марка. Но Марко је био мудра и паметна глава, па да би дознао која је од њих две права мајка детиња, заповеди да се дете не да ни једној ни другој, већ да се баци у реку. На то права мајка детиња повиче кроз плач: „Не тако, краљу господине! не бацај га у реку. Подај га тој проклетници, нека га носи, само нек је живо“. То је био довољан доказ за Марка, те узме дете и преда га правој мајци, а ону другу, лажљивицу, казни за крађу и превару.

(Наставиће се.)

Народна књижница правосл. српске Епархије темишварске у Темишвару.

Правила и књижнички ред:

1. Управа православне српске Епархије темишварске оснива у својим канцеларијама народну књижницу, из које ће књиге на читање и проучавање моћи добити сваки члан наше епархије у краљевини Румунији.

2. Књижница се оснива са делима научним и забавним, која се налазе у епархијској канцеларији из старе и новије епархијске књижнице а принавља се поклонима у књигама од разних лица и установа.

3. Књиге се носе лично или шаљу поштом на читање.

Књиге се могу добити на читање, када се потпише ова читалачка карта: „ОБВЕЗА бр. . . . . Обвезујем се, да ћу се као читалац Народне књижнице правосл. српске Епархије темишварске у Темишвару држати књижничкога реда, који вреди за исту књижницу. Књиге добивене на читање чуваћу и неповређене, после одређеног броја дана, вратити. Ако књигу изгубим, обвезујем се да ћу вредност за исту платити. Ако књигу оштетим, листове изгубим, јако испрљам, шарам и подвлачим исту — купићу нову. Ако књигу ни на две опо-

мене не вратим, дозвољавам да се на мој трошак може нова купити".

Поштом се шаљу књиге на трошак онога, коме се шаљу а по потписаној обавези.

4. Књиге се издају и разашаљу сваке среде и петка од 10—12 сахати у просторији Епархијског бележника у Темишвару, који књижницом рукује. Приликом личног примања књига сваки има за потврду да је књигу примио, потписати односни дневник издатих књига. За поштом послате књиге као потврда важи поштанска пријемница.

5. Уједанпут се може узети по две књиге од до 100 страна. Од књига преко 100 страна издаје се само по једна.

6. Књиге до 100 страна могу се читати до 14 дана. Преко 100—200 страна 3 недеље дана. Преко 200 страна — један месец дана. По истеку 14 дана односно према наведеноме имају се вратити. Тај рок може књижничар продужити, ако читалац за то од књижничара дозволу тражи. Ко после одређеног времена књигу не врати и продужења не затражи, неће му се књиге више на читање издавати.

7. Сваки читалац мора књиге чувати и вратити их у одређено време.

8. Ко после одређеног рока књиге не врати, добиће опомену на 8 дана, ако је ни онда не врати, поступиће се према обавези.

9. На читање примљене књиге морају се односити и доносити увијене у папир.

Из науке о здрављу.

(Наставак.)

Пљуваоница. Сваки, ко пљује услед болести, треба да има пљуваоницу у својој кући. У пљуваоницу сипај јаког цеђа, карболну воду, сублимата или крезолне воде и свакодневно, једанпут или два пута, испражњуј. Ко пљује у пепео или песак пљује себи у лице. Болесници који леже у кревету, треба да имају малу ручну пљуваоницу са поклопцем. Који пљују а врше свој посао, треба да имају џепну пљуваоницу. Пљувати у марамицу опасно је по здравље. Ту се пљуванак на подесној топлоти у џепу сасуши, па при вађењу марамице остаје у ваздуху са осталом прашином и удише се.

Пљуваонице по школама треба избацити сем по ходницима. У надлештвима и радионицама треба да има пљуваоница на видном месту, које се морају чисто одржавати. У противном као што је данас, оне су често легло и расадник свих заразних болести.

Потребно је законским путем забранити пљување у свима затвореним локалима, у возу, на лађи и трамвају и зато прописати веће казне. Тиме ће се постићи највећи успех. Законским путем може се донекле извести забрана пљувања у затвореним локалима, али се то неда извести на улици.

Зато је најважније, да се народ одвикава и васпитава да не пљује свуда где стигне, јер већина пљује из навике а не из потребе.

Руковање треба избегавати према садањем рђавом хигијенском васпитању, масе нашег света. Јер ко зна, каква је чистоћа његових руку, где је пре тога био, шта је рукама додиривао и радио и с ким се руковао. Један долази од зараженог болесника или његових укућана; други из нужника; трећи је брисао нос и уста руком, па још о опанак, као што раде по неки са села; четврти је радио какав прљав посао; пети обувао обућу, шести се руковао са оним, који је нешто од напред поменутог радио, седми је држао руке у џепове, и онда, ви пружате руку да се рукујете, да се одмах затим дохватите око носа и уста, да децу помилујете. На тај се начин рукованьем преносе многе заразне болести.

Зато искорењујте ту навику, која је често и баш са јачим стиском не само извор болести тела већ и израз зла. Не рукујте се нарочито са онима, где ма и најмање приметите и према држању посумњате у чистоту руку.

У тим случајевима ношење рукавица не служи само за лепоту већ као предохрана од заразе. Само и рукавице треба чешће прати и дезинфиковати.

(Наставиће се.)

НАШИ ДОПИСИ.

Светосавска прослава у Вел. Св. Миклушу.

После службе Божије, кренула се свечана поворка у највећем реду у школу. После освећења школе одржао је г. свештеник врло прикладан говор из живота Св. Саве, истакнувши у њему заслуге Светитељеве око просвећивања свога народа а нарочито нагласивши његово још узвишеније дело, што је измиривши своју завађену браћу на очевом гробу, спасао своју „Отаџбину" од пропасти. После овога, деца су декламовала, а за тим вратисмо се сви у цркву.

После подне продужила је ову прославу Женска Задруга, чији је Св. Сава заштитник. Тачно у 3 сата одпочео је свештеник Живојин Негованović ову свечаност, одслуживши помен мртвим чланицама и члановима; за тим је пререзао колач са кумама Драгом Јанковићевом и Јеленом Јеремићевом, па после уобичајених здравица деца су декламовала.

Овом приликом г. свештеник је објавио присутнима, да је „Омладинско Коло" предало 500 леја председници Женске Задруге, као милодар сирочади пок. Веселка Кришана. Наш пак уважени Србин Веселко Драганов поклонио је благајни Ж. Задруге 100 леја. Ж. Задруга примила је са благодарношћу и уврстила га је за члана потпомагача, те му и овим путем изриче највећу благодарност, као свесном нашем сабрату. А нашем „Омладинском Колу" уз захвалу желимо истрајности у племенитом раду, на челу са својим покретачем г. Живојином Неговановићем.

У Вел. Св. Миклушу, 11. фебр. 1924.

Женска Задруга.

О нашем листу.

Од последњег исказа обвезали су се од свештенства, да ће Гласнику месечно прилагати:

Прота Александар Грујић парох у Варјашу 50 леја
Јмн. Мирон Босак а. п. у Лукаревцу 50 „

Приложио је Гласнику:

Јефта Видицки, секретар министарства грађевина у Београду 200 леја

Срдачна им хвала!

Белешке.

ЕПИСКОПСКИ ВИКАР бавио се од 17—20. фебр. званичним послом у Букурешту.

СЕДНИЦЕ ЕПАРХ. ОДСЕКА. Епарх. Конзисторија држала је своју седницу 8/21. а Епарх. Адм. Одбор 9/22. фебруара.

ТРЕЋЕ СЕЛО У ТЕМ.-МЕХАЛИ. „Зора" певачко друштво у Т.-Мехали приредила је 10. фебр. т. г. своје треће село. Програм се састајао из 8 тачака. Мушки збор је у две тачке отпевао песме: „Осана" и „Домовина". Тамбурашки збор је у две тачке одсвирао неколико народних песама. Горица Лалићева је отпевала уз пратњу Маре Теодоровић на хармонијуму, „Тугованку" од Тозели — а и „Кад се шетам" од М. Бајића. Школска деца и ђаци средњих школа су отпевали у два гласа „Ој Словени". Вука Итињанц је вешто у монологу приказала наивност девојчице од 17 година. Мирко Савулов и Паја Вучетић чланови „Зоре" приказали су поворишну игру у 1 чину од Др. Лазе Марковића: „Мија Сукалов". После програма одржана је игранка.

Програм је изведен на опште задовољство присутних. Од великог је утицаја била позор. игра Мија Сукалов, у којој је приказан морални пад Србина који је напустио своје огњиште и отишао у Америку и тамо у пићу заборавио на своју жену и децу.

Село је одржано у проширеној дворани црквене општине. Интересовање је било велико. И ако је дворана проширена, ипак је била малена да прими све који су дошли на село.

НОВА КЊИГА. Лукијан Т. Бранковић умир. поревни чиновник у Нов. Саду издаје књигу: „Црте из живота" — посвећено сени рано преминулог сина Др. Добривоја. Цена је 10 леја у претплати. Наручити се може и претплатити у трафици Александра Арсеновића Тем.-Град, ул. Алба Јулија. Обавештаје о књизи даје уредништво.

Пошто Бранковић у цртама приказује као темишварац личности старије генерације наших Срба Темишвараца, књигу топло препоручујемо.

ЧИТУЉА. Богољуб Павловић, трговац, члан ЕАО-а темишварског из Темишвара-Мехале умро је 17. фебруара у 65. години живота. Покојник је био агилан Србин и трговац наше старије генерације. Рад је свој започео у Фењу, одакле је пре неколико година дошао у Темишвар, где је рад наставио готово до пред смрт. Због озбиљности, природне доброте и поштења уживао је велики углед како у Фењу, где је већи део година свога рада провео, тако исто у Темишвару. У автономној борби за време бивше Мађарске био је присталица демократске групе пок. Васе Јакшића. Као такав је биран за члана Епархијске скупштине темишварске и Епарх. Административног Одбора темишварског чији је члан остао до своје смрти. Када је основана Темишварска Штедионица, учествовао је активно у раду њеном. Од неколико година амо био је члан управног одбора штедионице, где је са осталим члановима живо настојао да се тај једини српски новчани завод одржи на достојној висини.

Сахрањен је 19. фебруара у породичној гробници у Темишвару-Граду. Опело је обавио прота Слободан Костић са Никанором Савићем пр. управитељем ман. Св. Ђурђа и Милојем Марцикићем админ. референтом и адм. парохије темишварско-градске. У св. храму се после опела са покојником опростио прота Слободан Костић како у име Еписк. Викара, кога је на погребу заступао, тако и у име Епарх. Админ. Одбора темишварског и Темишварске Српске Штедионице. У говору своме приказао је рад пок. Боге Павловића као Србина, као автономног борца, као трговца и као члана Српске Штедионице.

Покојника оплакује стара мати, супруга, кћи и троје унучади.

Молимо се Господу, да ожалошћену породицу утеши, а покојнику даде рајска насеља. Бог да му душу опрости.

У **КРАЉЕВЦУ** је умро у 78. години живота Жива Пелић. Покојник је био 30 година тутор цркве краљевачке. Био је вољен и поштован међу својим сељацима. Бог да му душу опрости.

Српске народне приповијетке.

Немушти језик.

У некаква човека био један чобан, који га је много година верно и поштено служио.

Једном идући за овцама чује у шуми неку писку, а не знадијаше шта је. На тај глас оде он у шуму да види шта је. Кад тамо, али се запожарило па у пожару змија пишти. Кад чобан то види, стане да гледа шта ће змија радити, јер се око ње са свију страна било запожарило, а пожар се једнако к њој примицао. Онда змија повиче из пожара:

— Чобане, за Бога, избави ме из ове ватре!

Онда јој чобан пружи свој штап преко ватре, а она по штапу изађе, па њему на руку, па по

руци домили до врата и савије му се око врата. Кад чобан то види, нађе се у чуду па рече змији:

— Шта је то, у зао час! ја тебе избавих а себе погубих.

Змија му одговори:

— Не бој се ништа, него ме носи кући моме оцу. Мој отац је змијињи цар.

Онда јој се чобан стане молити и изговарати, да не може оставити својих оваца, а змија му рече:

— Не брини се ни мало за овце; овцама неће бити ништа; само хајде што брже.

Онда чобан пође за змијом кроз шуму и најпосле дође на једну капију, која је била од самих змија. Кад дођу ту, змија на врату чобанову звизне, а змије се све одмах расплету. Онда змија рече чобану:

— Кад дођемо у двор к моме оцу, он ће теби давати што год заиштеш: сребра, злата и камења драгога, али ти не узимај ништа, него ишти немушти језик. Он ће се дуго затезати, али ће ти најпосле опет дати.

У том дођу у двор к оцу, и отац плачући запита змију:

— За Бога, синко, где си?

А она му каже по реду, како је био опколио пожар и како је чобан избавио.

Онда цар змијињи рече чобану:

— Шта ћеш да ти дам за то што си ми сина избавио?

Чобан одговори:

— Ништа друго нећу, него да ми даш немушти језик.

А цар рече:

— Није то за тебе, ја да ти то дам, па да коме кажеш, ти би одмах умро, него ишти друго што год хоћеш, даћу ти.

На то му чобан одговори:

— Ако ћеш ми што дати, дај ми немушти језик, ако ми то не даш, а ти с Богом остај! мени друго не треба ништа.

Па пође да иде. Онда га цар врати натраг говорећи му:

— Стани! ходи овамо, кад баш то хоћеш. Зини.

Чобан зине, а змијињи му цар пљуне у уста, па му рече!

— Сада ти пљуни мени у уста.

Чобан му пљуне у уста, а змијињи цар опет чобану. И тако три пута пљуну један другоме у уста, па му онда змијињи цар рече:

— Сад имаш немушти језик. Иди с Богом, али за главу твоју ником не казуј, јер ако кажеш коме год, одмах ћеш умрети.

Чобан пође кроз шуму, и идући чујаше и разумеваше све што говоре птице и траве и све што је на свету.

Кад дође к овцама и нађе их све на броју и на миру. леже мало да се одмори. Тек што леже, али долете два гаврана, те падну на једно дрво и почну се разговарати својим језиком говорећи:

— Кад би знао овај чобан, овде где лежи оно црно шиљеже[1]) има у земљи пун подрум сребра и злата.

Чобан кад чује то, отиде своме господару те му каже, а господар дотера кола па откопају врата од подрума, и крену благо кући. Овај је господар био поштен човек па све благо даде чобану говорећи му:

— Ево, синко, ово је све твоје благо, то је теби Бог дао. Него ти начини себи кућу па се жени, те живи с отим благом.

Чобан узме благо, начини кућу, и оженивши се стане живети, и мало по мало изиђе он најбогатији човек — не само у ономе селу него у свој околини није га било. Имао је свога овчара, говедара, коњушара, свињара, многу имовину и велико богатство.

Једном, лицем на Божић, рече он својој жени:

— Спреми вина и ракије и свега што треба, па ћемо сутра ићи на салаш[2]) да носимо пастирима нека се и они провеселе.

Жена га послуша и уради све како је заповедио. Кад сутра дан отиду на салаш, онда газда каже у вечер свима пастирима:

— Сад сви скупите се, па једите и пијте и веселите се, а ја ћу бити код стоке сву ноћ.

И тако газда отиде и остане код стоке.

Кад је било око поноћи, али курјаци заурлају, а пси залају: курјаци говоре својим језиком:

— Можемо ли доћи да учинимо штету, па ће бити меса и вама?

А пси одговарају својим језиком:

— Дођите, да бисмо се и ми најели!

Али међу псима бијаше један матори пас, који само још два зуба имадијаше у глави. Онај матори пас стане говорити курјацима:

— Тамо њима то и то![3]) Док су још ова два зуба мени у глави, не ћете ви учинити штете моме господару.

А то газда све слуша и разуме што они говоре.

Кад у јутру сване, онда газда заповеди да све псе потуку, само онога маторога пса да оставе. Слуге стану говорити:

— За Бога, господару, штета је!

А газда им одговори:

— Што рекох то да учините.

Па се оправи са женом кући, и пођу на коњима: под њиме бијаше коњ, а под женом кобила. Идући тако човек измакне напред, а жена заостане. Онда коњ под човеком зарже: коњ вели кобили:

— Хајде брже! што си остала!

А кобила одговара:

---

[1]) што се у пролеће ојагњи то се у јесен зове шиљеже.

[2]) пољско имање.

[3]) приповиједач неће да пскаже псовку, као нешто ружно, него овако уљепшава.

— Е, лако је теби; ти носиш једнога господара, а ја троје: носим газдарицу, а у њој дете, па у себи ждребе.

На то човек обазре се и насмеје, а жена то опази, па брже ободе кобилу и стигне човека, па га запита што се насмеја. Он јој одговори:

— Ни за што, само онако.

Али жени не буде то доста него салети мужа да јој каже зашто се насмејао. Он се стане бранити:

— Прођи ме се, жено, Бог с тобом! што ти је? не знам ни сам.

Али што се он више брањаше, она све више наваљиваше на њ, да јој каже зашто се насмејао. Најпосле јој човек рече:

— Ако ти кажем, ја ћу одмах умрети.

Она опет ни за то не мареећи једнако навали говорећи да друкчије не може бити него да јој каже. У том дођу кући. Одседнувши с коња, човек одмах наручи мртвачки сандук и кад буде готов, метне га пред кућу па каже жени:

— Ево сад ћу лећи у сандук, па да ти кажем, зашто сам се насмејао; али како ти кажем, одмах ћу умрети.

И тако легне у сандук, па још једанпут обазре се око себе, кад али онај матори пас дошао од стоке и сео му чело главе па плаче. Човек опазивши то рече жени:

— Донеси један комад хлеба те подај томе псу.

Жена донесе комад хлеба и баци пред пса, али пас неће ни да гледа, а петао дође и стане кљувати у комад; онда пас рече петлу:

— Несрећо несита! теби је до јела, а видиш где газда хоће да умре!

А петао му одговори:

— Па нек умре кад је луд. У мене има сто жена, па их свабим све на једно зрно проје кад где нађем, а кад оне дођу, ја га прождерем; ако ли се која стане срдити, ја је одмах кљуном; а он није вредан једну да умири.

Кад то човек чује, он устане из сандука, па узме батину и дозове жену у собу:

— Ходи, жено, да ти кажем. Па све батином по њој: Ето то је, жено! Ето то је, жено!

И тако се жена смири и никад га више не запита, да јој каже зашто се насмејао.

„Бјел' Вилиндар на сред Горе Свете"
или
Од задужбине Јакшића до задужбине Неманића.

—

16. У Нишу.

Када смо се из Београда за Ниш кренули — касно, у ноћ то већ беше! Осећали смо се клонули и уморни. Но знајући, да пролазимо кроз земљу трагедија и ужаса: кроз земљу мученика и дивова; кроз праву, свету и обожавану мајку Србију — ни оком нетренусмо! Кроз прозоре од воза, напето и узбуђено, у ноћи месечно видној, буљисмо очи сањаве и назирасмо колибе, куће, цркве и манастире; засеоке, села и вароши; њиве, воћњаке, винограде и пашњаке; стазе, друмове, мостове и мајдане; потоке, реке, шумарке, дубраве и планине — драге нам Србије. И све нам то некако чаробно изгледаше! Све лепше, драгоценије и милије, него у другим земљама, у другом народу ... Да нам то, само тајанствена ноћ тако неиздаваше? — варљива можда?... О, не! Све је то тако и на дану — на сунцу Божијем! Тако ју је Небески Творац саздао — ту благородну Србију. Све што је у њој, племенито је, плодно, драгоцено, корисно и родно: лепо, романтично, узвишено, тајанствено и свето. Пуна је и сва је од земаљског блага и чара, та земља Србија — домовина мученика, витезова, хајдука, комита, вила и гуслара!...

После свунућњег путовања — и у Ниш стигосмо. Сунце се поодавно већ родило. Свернусмо у једну од бољих гостионица — тек да се очистимо и јела наручимо. И одмах без оклевања на посао: да сваки моменат искористимо и што више знаменитости обиђемо ... У Ћеле кулу! у Ћеле кулу! — узгласише путници наши. Прво њу да видимо! .... И упутисмо се пешице тамо, подаље иза града, тужни и узбуђени, као при погребу драгих на гробље кад идемо. И стигосмо до ње — гробнице, костурнице, чудне и јединствене! Не у дубини земљиној, већ на пирамиди високој узидане беху глава до главе српске, у низу и безброј. Лубање са рупама очију, носа и зубима искеженим у вилицама — пружаху страшну слику смрти и збораху црну несрећу и јаде Рода, тих дана. Ужаснути, падосмо на колена склопљених руку; укочено гледасмо страшну светињу ову; крстисмо се и љубљасмо у јецању чело и очи усахле глава јуначких и мученика непознатих и у дубоком болу шаптасмо молитву Богу за душе браће, пале за крст часни и слободу златну и за лепо име Србиново... Тамо, ка рођају сунца — рече нам чувар светиње ове и руком показа — на висини оној сунцем обасјаној — на „Чегру", у борбама за ослобођење из ропства петстогодишњег, кад немогаде сили одољети, учини херој Синђелић год. 1809. славно дело своје: да сви изгибоше! Од глава тих српских, још крвавих, саградише турци крај овога пролаза главнога „Ћеле кулу" ову, страшило ово: да застраше и ужасну рају — ђаурина!... Ха! ха! ха! — насмејасмо се и ми и он. Зликовци једно а Бог друго! И погледасмо захвално к небу и на то сунце слободе. На сунце — што тада гледаше страшни бој на „Чегру" и очај и пропаст Србинову и на кули овој главе крваве, где им гује очи пију и вране мозак кљују: на сунце — што сада тако дивно над Чегром, Нишем и Ћеле кулом сија и гледа нас, покољење, децу захвалну, у радости уплакану, где љубе и штују лубање те драге и страшне као светињу највећу ... И поклонисмо се „Чегру" и „Ћеле кули" и отпојасмо громко и радосно, оно тужно — вјечнаја памјат ....

(Свршиће се.)

Браћа Чендеш, Темишвар. 7474а